

## I

(Rezoluții, recomandări și avize)

## AVIZE

## COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

## A 494-A SESIUNE PLENARĂ A CESE DIN 10 ȘI 11 DECEMBRIE 2013

**Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o strategie macroregională a UE de dezvoltare a coeziunii economice, sociale și teritoriale în zona mediteraneeană” (aviz din proprie inițiativă)**

(2014/C 170/01)

Raportor: **dl Stefano MALLIA**Coraportor: **dl Stefano PALMIERI**

La 14 februarie 2013, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

*Către o strategie macroregională a UE de dezvoltare a coeziunii economice, sociale și teritoriale în zona mediteraneeană* (aviz din proprie inițiativă). Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 14 noiembrie 2013.

În cea de-a 494-a sesiune plenară, care a avut loc la 10 și 11 decembrie 2013 (ședința din 10 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 121 voturi pentru, 2 voturi împotrivă și o abținere.

**Glosar**

|         |                                                         |
|---------|---------------------------------------------------------|
| Acronim |                                                         |
| MRM     | Macroregiunea mediteraneeană                            |
| SMRM    | Strategia macroregională pentru regiunea mediteraneeană |
| RCM     | Regiune de coastă mediteraneeană                        |
| FMREM   | Forumul macroregional euromediteraneean                 |

**1. Concluzii și recomandări**

1.1 CESE consideră că regiunea mediteraneeană necesită o Strategie macroregională (SMRM) pentru a ajuta regiunile din cadrul ei să facă față provocărilor care nu pot fi soluționate în mod satisfăcător de regiuni în mod independent sau de țări, pe căile obișnuite. O astfel de strategie ar ajuta regiunile în cauză să abordeze cauzele incertitudinii care domină regiunea mediteraneeană prin sporirea valorii adăugate a realizărilor inițiativelor deja lansate și a obiectivelor Strategiei Europa 2020. Succesul SMRM va avea, de asemenea, efecte pozitive pentru întreaga UE.

1.2 Regiunile mediteraneene de coastă din UE (RCM din UE) se află în poziția ideală pentru a constitui o platformă de cooperare care ar putea deveni relevantă din punct de vedere strategic pentru consolidarea relațiilor economice, sociale și politice dintre ele și cu statele mediteraneene nemembre ale UE, cu privire la anumite teme (imigrație, transporturi maritime, siguranța maritimă, protecția mediului etc.). RCM au potențialul de a cataliza procesul de creștere și transformare economică în moduri noi și unice.

1.3 Având în vedere dimensiunile ample ale ariei vizate, CESE propune, de asemenea, ca SMRM a UE să fie subdivizată în trei sub-macroregiuni identificate pe criterii geografice (proximitate regională) și operaționalizate prin planuri de acțiune bazate pe o abordare funcțională pentru rezolvarea provocărilor comune.

1.4 CESE este în favoarea unei SMRM a UE bazate pe regula celor „trei da” (mai multă finanțare complementară, mai multă coordonare instituțională și mai multe proiecte noi), care să consolideze sinergiile dintre diferitele politici ale UE și să coordoneze eforturile unei game mai largi de factori interesați din RCM.

1.5 CESE sprijină dezvoltarea unei SMRM a UE, care să încorporeze toate obiectivele Strategiei Europa 2020, în special prioritățile definite drept creștere inteligentă (promovarea unei economii bazate pe cunoaștere, care să sprijine „inovarea” și noile tehnologii), creștere durabilă (promovarea unei economii durabile, mai ecologice și mai competitive) și creștere favorabilă incluziunii (promovarea unei economii cu un accent ferm pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei, pentru sprijinirea coeziunii sociale și teritoriale).

1.6 CESE identifică cinci *motoare ale schimbării* care pot contribui la implementarea cu succes a politicilor europene de coeziune în perioada 2014-2020 în zona mediteraneană:

- promovarea unei dezvoltări policentrice, echilibrate și durabile;
- sprijinirea cooperării teritoriale în RCM ale UE;
- asigurarea competitivității globale a RCM pe baza unor economii locale puternice;
- îmbunătățirea conexiunilor teritoriale pentru indivizi, comunități și întreprinderi;
- gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice și culturale.

1.7 CESE atrage atenția asupra importanței semnificative a sprijinirii strategiei *Creșterea albastră*, care are potențialul de a spori competitivitatea în zona mediteraneană, facilitând implementarea unor politici mai ecologice și, totodată, tranziția către o economie cu emisii reduse de CO<sub>2</sub> în toate sectoarele. Comitetul sprijină totodată principiul unei SMRM a UE care țină seama și de *Strategia europeană pentru persoanele cu handicap* <sup>(1)</sup> și de *Strategia pentru egalitatea dintre femei și bărbați* <sup>(2)</sup>. Aceste trei strategii ar trebui să se consolideze reciproc în procesul de implementare.

1.8 CESE consideră că propunerea Comisiei Europene pentru zona mediteraneană este bine-venită în contextul politicii maritime integrate. Dorește însă să propună o abordare mai ambițioasă, constând într-o strategie macroregională care să încorporeze pilonii teritorial și maritim, ținând seama de experiențele din regiunea baltică și cea dunăreană, precum și de raportul Parlamentului European privind evoluția strategiilor macroregionale ale UE din zona mediteraneană și de raportul Comisiei Europene privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale.

1.9 CESE observă că structura de guvernanta a SMRM a UE ar trebui să fie bazată pe o abordare pe mai multe niveluri, care să implice instituții de la nivel regional, național și european, și nu ar trebui să fie percepută drept o activitate sau un efort suplimentar al instituțiilor menționate.

<sup>(1)</sup> Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere COM(2010) 636 final.

<sup>(2)</sup> Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategie pentru egalitatea între femei și bărbați COM(2010) 491 final.

1.10 CESE consideră că principiul fundamental al implementării SMRM a UE îl reprezintă abordarea integrată, care ar trebui mai întâi definită prin înființarea de mese rotunde și apoi consolidată prin constituirea unui Forum macroregional euromediteraneean (FMREM), pentru a se promova implicarea deplină a tuturor actorilor instituționali și a societății civile (părțile implicate), precum și pentru a combina politicile existente cu obiective funcționale, pentru a stabili o politică comună, unanim împărtășită. FMREM propus va valorifica experiența dobândită în cadrul elaborării, monitorizării și evaluării abordărilor teritoriale și maritime ale zonei mediteraneene. Forumul va deveni instrumentul macroregional care stabilește linii comune de acțiune și care va juca un rol activ în identificarea proiectelor prioritare pentru coeziunea teritorială în regiunile mediteraneene.

1.11 Având în vedere sprijinul manifestat de CESE și de Comitetul Regiunilor față de o strategie de dezvoltare a coeziunii în zona mediteraneeană, CESE consideră că este de preferat, în mod strategic, ca aceste două instituții să fie gazdele Forumului macroregional mediteraneean și să asigure conducerea acestuia. Acest lucru se va realiza prin instituirea unui grup de conducere alcătuit din Parlamentul European, Comisie, CESE și CoR. Acest grup de conducere va oferi sprijin sistematic în cursul procesului de concepere a strategiei și în viitoarea coordonare.

1.12 CESE susține punctul de vedere conform căruia strategia nu trebuie privită ca un simplu document. Mai presus de orice, strategia trebuie să fie un proces. Acest lucru înseamnă că ea trebuie pusă în aplicare în timp. CESE speră că învățămintele pozitive trase de pe urma implementării strategiilor macroregionale pentru Marea Baltică și pentru regiunea Dunării vor fi aplicate în regiunea mediteraneeană, contribuind la o punere în aplicare rapidă și eficientă a noii strategii macroregionale, pentru a le aduce beneficii concrete cetățenilor regiunilor respective, într-un termen rezonabil.

## 2. O Strategie macroregională a UE pentru Mediterana

2.1 Este importantă stabilirea unei definiții comune a conceptului de macroregiune. În general, o macroregiune este definită ca „o zonă care cuprinde teritorii aparținând mai multor state sau regiuni cărora i se asociază una sau mai multe trăsături comune sau provocări (...) de natură geografică, culturală, economică sau de alt tip” <sup>(3)</sup>.

2.1.1 Comisia a instituit un cadru pentru o strategie macroregională care cuprinde următoarele trei elemente:

- 1) un cadru integrat privitor la statele membre și țările terțe din aceeași regiune geografică;
- 2) abordează provocări comune;
- 3) beneficiază de pe urma cooperării consolidate pentru coeziunea economică, socială și teritorială.

2.2 Momentan, UE a adoptat două SMR, una pentru regiunea Mării Baltice, aprobată în 2009 și una pentru regiunea Dunării, aprobată în 2011. În curs de aprobare se află o strategie macroregională adriatico-ionică, propusă inițial de Comitetul Regiunilor (CoR) în 2011 <sup>(4)</sup>, în vreme ce o strategie atlantică, care a adoptat abordarea pe baza bazinului maritim, a fost deja aprobată.

2.2.1 Dezbaterile privind SMR ar trebui înțeleasă în contextul diverselor evoluții din cadrul politicilor UE: începând cu tratatul de la Lisabona, coeziunea teritorială a devenit un obiectiv central al politicii UE, iar prin Strategia Europa 2020, guvernarea teritorială reprezintă factorul-cheie pentru sprijinirea realizării obiectivelor politicii de coeziune a UE pentru viitoarea perioadă de programare (cadru financiar multianual 2014-2020).

2.2.2 În 2012, Comisia a publicat o comunicare în care evalua nevoile și potențialul activităților din domeniul maritim în zona adriatică și ionică, stabilind un cadru pentru definirea, până în 2013, a unei strategii maritime coerente și a planului de acțiune aferent și adăuga: „Dacă statele membre ale UE decid să solicite Comisiei să pregătească o strategie UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice, prezenta strategie maritimă ar putea constitui prima componentă a unei astfel de strategii macroregionale a UE, care ar acoperi și alte domenii” <sup>(5)</sup>.

<sup>(3)</sup> *Strategii macroregionale în UE*, document de discuție prezentat de comisarul Pawel Samecki la Stockholm (16.9.2009): [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macroregional\\_strategies\\_2009.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macroregional_strategies_2009.pdf).

<sup>(4)</sup> Avizul din proprie inițiativă al Comitetului Regiunilor „Cooperarea teritorială în bazinul Mării Mediterane prin intermediul Macroregiunii adriatico-ionice”, JO C 9, 11.1.2012, p. 8.

<sup>(5)</sup> Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie maritimă pentru Marea Adriatică și Marea Ionică, COM(2012) 713 final, Bruxelles, 30.11.2012.

2.3 Având în vedere că abordarea macroregională este tot mai frecvent întâlnită în politicile UE, CESE consideră că se impune o definire mai clară a însuși termenului de „macroregiune”. Totodată, în conformitate cu avizele sale anterioare <sup>(6)</sup>, CESE sprijină această strategie politică importantă, precum și rezoluția Parlamentului European privind perspectivele macroregionale în bazinul mediteranean <sup>(7)</sup>.

2.3.1 Se disting două obiective principale ale unei strategii macroregionale: primul vizează probleme care nu pot fi soluționate în mod satisfăcător de către regiuni sau țări prin acțiune individuală (de exemplu, provocările în materie de mediu); al doilea vizează o cooperare avantajoasă pentru țările și regiunile implicate. Această clasificare reflectă distincția dintre o problemă transnațională și o problemă comună (utilizată în dezbaterile privind transnaționalitatea și subsidiaritatea fondurilor UE). Caracteristicile geografice, socioeconomice și administrative ale regiunii mediteraneene plasează în mod clar prima categorie de obiective în planul celor mai relevante pentru SMR.

2.4 Bazinul mediteranean prezintă caracteristici de mediu, istorice și culturale similare și, de aceea, ar trebui considerat o singură macroregiune <sup>(8)</sup>. În opinia CESE, ar trebui pusă în aplicare o singură strategie macroregională în bazinul Mediteranei, cuprinzând cele 149 de regiuni de coastă de la Marea Mediterană (RCM) ale UE (inclusiv 7 din Croația), situate în Spania, Franța, Croația, Italia, Malta, Slovenia, Grecia și Cipru definite la nivelul NUTS 3 <sup>(9)</sup>.

2.5 În 2009, populația activă care locuia pe teritoriul RCM ale UE se ridica la 32,4 milioane de persoane, din care circa 41% femei. În medie, această populație prezintă un risc mai ridicat de șomaj, cu o rată medie a șomajului în RCM ale UE de circa 12,9% în 2009 (8,9% pentru UE). În 2007, produsul intern brut (PIB) al RCM ale UE se ridica la 1 715 miliarde SPC (standardul puterii de cumpărare), respectiv 13,9% din PIB-ul UE. PIB-ul mediu pe cap de locuitor în aceste regiuni însuma 23 000 SPC *per capita*, mai scăzut decât media UE (24 000 SPC *per capita*) <sup>(10)</sup>.

2.5.1 Având în vedere dimensiunile acestei zone, CESE consideră că macroregiunea mediteraneeană a UE (MRM UE) ar trebui subdivizată în cel puțin trei sub-macroregiuni. Consultările recente desfășurate de către Parlamentul European (PE) cu privire la evoluția macroregiunilor au evidențiat o preferință generală pentru opțiunea constând în trei sub-macroregiuni distincte (i) una în vestul Mediteranei, (ii) o a doua în zona central-mediterraneană – macroregiunea adriatico-ionică – și (iii) o a treia în estul Mediteranei, planurile lor de acțiune specifice fiind coordonate.

2.5.2 În ceea ce privește sub-macroregiunea din zona central-mediterraneană, în conformitate cu opinia Parlamentului European și cu distribuția geografică operată de Eurostat, CESE consideră că este esențial ca Sicilia și Malta să fie incluse în macroregiunea adriatico-ionică. Și mai important, țările și regiunile situate la granițele imaginare ale sub-macroregiunilor ar trebui, de asemenea, să fie în măsură să participe la activitățile mai multor sub-macroregiuni, pentru a se asigura o mai bună coordonare și pentru a se elimina duplicările ineficiente și conflictele.

<sup>(6)</sup> Avizul exploratoriu elaborat de CESE la solicitarea Președinției cipriote „O Strategie macroregională a UE pentru Mediterana”, JO C 44, 15.2.2013, p. 1, Avizul CESE privind *elaborarea unei strategii maritime pentru zona oceanului Atlantic*, JO C 229, 31.7.2012, p. 24.

<sup>(7)</sup> Moțiune de rezoluție a Parlamentului European pe tema *Evoluția strategiilor macroregionale ale UE: practica actuală și perspectivele*, în special în regiunea mediteraneeană – 2011/2179(INI), 27.6.2012.

<sup>(8)</sup> „Zona Mării Mediterane cuprinde toate apele marine limitate la vest de Strâmtoarea Gibraltar și la est de Marea Marmara, cu excepția Mării Marmara. 142 regiuni de coastă sunt situate la Marea Mediterană (NUTS3)”. EUROSTAT, 2011, Statistici pe scurt, *Bazinul Mării Mediterane și al Mării Negre*.

<sup>(9)</sup> O regiune de coastă a UE reprezintă o regiune statistică definită la nivel NUTS 3, care îndeplinește unul dintre următoarele criterii:  
— Regiune cu o frontieră maritimă (372 de regiuni îndeplinesc acest criteriu);  
— Regiune în care mai mult de jumătate din populație locuiește la distanță de sub 50 de km de mare (73 de regiuni îndeplinesc acest criteriu);  
— Hamburg, o regiune a Germaniei, care nu întrunește criteriile din definiție, a fost adăugată la lista regiunilor de coastă ale UE, având în vedere influența maritimă puternică pe care o suferă. Sursa: EUROSTAT, 2011, op. cit.

<sup>(10)</sup> După aderarea Croației, se adaugă cele 7 RCM ale acesteia, cu 527 700 de persoane în categoria populației active (44,7% femei), o rată a șomajului de 17,8% și PIB-ul mediu de 20 785 SPC (Eurostat 2013). Pentru celelalte țări, a se vedea Eurostat 2011, op. cit.

### 3. Care sunt condițiile preliminare existente?

3.1 Întreaga regiune mediteraneeană a suferit de pe urma unei abordări inconsecvente din partea Uniunii Europene, de-a lungul anilor fiind lansate diverse inițiative și instrumente. Aceste inițiative au dus la unele realizări pozitive, însă nu au reușit să abordeze pe deplin obiectivele de dezvoltare socială, politică și economică care fuseseră propuse inițial. Este momentul să fie completate acțiunile întreprinse de UE prin intermediul Uniunii pentru Mediterana și al politicii sale de vecinătate, ca parte a politicilor sale externe, în vederea lansării unei politici mai integrate pentru propriile sale regiuni mediteraneene.

3.1.1 Un set de strategii clare și comune pentru întreaga regiune, precum și pentru sub-regiuni, însoțit de planuri de acțiune relevante, ar putea contribui la rezolvarea unora din incertitudinile politicii regionale, care au apărut de pe urma anumitor eșecuri politice asociate politicii externe a UE din regiune, cum ar fi Uniunea pentru Mediterana și politica europeană de vecinătate. Astfel de strategii clare pot contribui totodată la incorporarea și salvarea câtorva dintre rezultatele pozitive și dintre proiectele în curs ale politicilor externe existente ale UE.

3.2 CESE este în favoarea unei abordări macroregionale, care să consolideze sinergiile dintre diferitele politici ale UE și să coordoneze eforturile unei game largi de factori interesați cu reședința în RCM ale UE. În general, o SMR ar trebui să aibă ca obiectiv crearea de valoare adăugată pentru acțiunile care au deja loc într-o macroregiune, coordonarea fondurilor europene, naționale și regionale pentru îndeplinirea obiectivelor și Țintelor comune, crearea unui sentiment al unei reușite comune în rândul protagoniștilor implicați și aducerea laolaltă a organizațiilor și autorităților de la orice nivel în vederea abordării unor oportunități sau provocări esențiale. Mai concret, în această perioadă aparte de constrângeri bugetare uriașe, care au o influență drastică asupra capacității sectorului privat de a reporni motorul economic, este neapărat nevoie să se obțină gradul cel mai ridicat de eficiență Pareto în utilizarea resurselor disponibile.

3.3 Situația economică actuală, cauzată de criza financiară globală din 2008, necesită un efort continuu pentru încurajarea noilor domenii de creștere care ar putea contribui la scoaterea țărilor din criza economică și le-ar putea permite să creeze locurile de muncă atât de necesare. Zonele de coastă ale UE din sudul Europei dețin potențialul de a deveni centre inovatoare de creștere dinamică prin exploatarea caracteristicilor lor unice.

3.3.1 Însă acest lucru va necesita un efort fără precedent de coordonare a tuturor eforturilor depuse de actori-cheie din regiune în scopul obținerii unei integrări mai strânse între zonele respective, un rol esențial jucându-l partenerii sociali și societatea civilă.

3.3.2 În opinia noastră, au fost deja instituite o mulțime de instrumente și politici care ar putea avea o contribuție semnificativă la implementarea unei SMR. Facem referire la proiecte finanțate din Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) și din Fondul social european (FSE), din așa-numitele fonduri structurale și din fondurile distribuite în cadrul obiectivului Convergență, al obiectivului Competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă, al obiectivului Cooperarea teritorială europeană, prin programele pentru dezvoltarea transporturilor și coeziunii teritoriale (parte a Strategiei Europa 2020), mai ales cele cu o componentă maritimă specifică, precum Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, mecanismul Conectarea Europei, precum și prin intermediul Băncii Europene de Investiții (BEI) și din fonduri naționale.

3.3.2.1 În acest sens, merită observat că toate statele membre UE (și, mai precis, cele 163 de regiuni din zona mediteraneeană) se află în procesul de redactare a acordurilor lor de parteneriat, care vor stabili modul în care statele membre vor folosi fondurile cadrului strategic comun. Deși este adevărat că aceste acorduri conțin un element de cooperare teritorială, CESE consideră că se ratează ocazia unei coordonări mai strânse între țările și regiunile din zona mediteraneeană.

3.3.2.2 Cu toate acestea, CESE insistă asupra unor aranjamente interimare pentru facilitarea implementării unei SMR, până la momentul evaluării intermediare a acordurilor de parteneriat încheiate cu statele membre UE aceste măsuri trebuind să fie complet puse în aplicare.

3.3.3 Pentru a se asigura focalizarea asupra acestor instrumente și optimizarea lor, este nevoie de o coordonare pe mai multe niveluri între instituțiile implicate, pentru coordonarea procesului, pentru a asigura utilizarea cât mai eficace a resurselor și evitarea duplicării. Coordonarea interregională a devenit acum esențială și urgentă, mai ales în condițiile în care trebuie să se facă mai mult cu același nivel de finanțare sau cu unul mai redus. Prin urmare, trebuie create instituțiile adecvate și eficace care să asigure coordonarea și eficiența.

3.3.3.1 Într-o lume globalizată și competitivă, cele 163 de regiuni trebuie să fie capabile să concureze cu rivali de aproape și de la distanță, lucru pentru care sunt esențiale nevoia de simț de conducere și luarea la timp a deciziilor.

3.3.4 Regiunile periferice și maritime care sunt membre ale Conferinței regiunilor maritime periferice (CRMP) și CoR au adresat în mod repetat invitații Comisiei Europene să introducă un „pact teritorial” pentru ca Strategia 2020 să fie adoptată în mai mare măsură de toate grupurile economice din regiunile Europene <sup>(11)</sup>.

3.4 Este nevoie de o combinație de politici pertinente și decizie descentralizată, care ar contribui la asigurarea coordonării resurselor de așa manieră încât să fie utilizate acolo unde este probabil să aibă impactul maxim din punctul de vedere al creșterii și al locurilor de muncă.

3.4.1 Numai o strategie bine concepută, simplă și bazată pe consensul cel mai amplu posibil poate contribui la orientarea către căile și opțiunile care se deschid regiunilor, orașelor și porturilor din RCM ale UE.

3.4.2 Este totodată important să se conceapă o metodă de măsurare a eficacității politicilor în cadrul macroregiunii mediteraneene, pentru a se putea întreprinde la timp acțiuni de corectare. În trecut, absența unui punct de referință cu ajutorul căruia să se măsoare precis succesul sau eșecul unei politici, lucru care, coroborat cu lipsa de coordonare, duplicarea eforturilor și irosirea de resurse, precum și cu neasumarea răspunderii, a împiedicat luarea la timp a unor acțiuni de corectare, ceea ce a evidențiat și mai mult eșecul politicilor.

3.4.3 Strategia trebuie însoțită de un plan de acțiune care identifică limpede proiectele care vor fi alese în general pentru impactul lor transregional și importanța pe care o au în creșterea economică, precum și sursele de finanțare care vor fi mobilizate pentru implementarea lor. Acest lucru este esențial și ar trebui, de preferință, să fie realizat în primii doi ani de după lansarea următorului CFM 2014-2020.

3.4.4 Este extrem de important să se reducă solicitările birocratice de raportare și completare de formulare adresate părților implicate și operatorilor. ONG-urile, IMM-urile și autoritățile regionale, mai ales cele ale regiunilor mai mici, sunt adesea descurajate să participe din cauza capacităților insuficiente și a sarcinii copleșitoare de a ține pasul cu toate procedurile birocratice. Deși se recunoaște necesitatea unui sistem de control și echilibru, este esențial ca beneficiarii proiectelor să își poată dedica timpul și resursele creării unor beneficii efective pentru societate și economie în general.

3.4.5 CESE consideră că situația în care planurile de acțiune nu ar putea fi realizate va împiedica regiunile să valorifice o oportunitate de creare de locuri de muncă. Costul unui asemenea eșec din punctul de vedere al oportunităților va fi unul deosebit de ridicat, mai ales în aceste vremuri de criză. CESE nutrește credința fermă că, printr-o colaborare inovatoare, se pot realiza câștiguri semnificative în materie de eficiență a utilizării resurselor pentru obținerea unei creșteri mai solide. Riscurile unui eșec sunt grave și pentru liderii politici de la nivel regional și cetățenii lor. Pentru majoritatea regiunilor implicate, previziunile de creștere nu sunt prea bune pentru următorii doi ani, acest dezavantaj riscând să se agraveze și mai mult dacă regiunile pornesc pe drumuri care nu țin seama de oportunitățile oferite de o SMR și nu utilizează resursele umane și naturale ale regiunilor de manieră eficientă și sustenabilă <sup>(12)</sup>.

3.4.6 Punctul de plecare al acestei strategii ar trebui să constea în stabilirea principalelor obiective și în identificarea programelor existente de la nivelul UE, de la nivel național și regional, precum și identificarea autorităților regionale și locale și a asociațiilor societății civile care pot contribui cu efortul de coordonare necesar. Există mai multe proiecte finanțate de UE în RCM care, în condițiile unei coordonări adecvate, și-ar putea spori valoarea adăugată. Aceste tipuri de proiecte deja existente, cel puțin pe hârtie, precum și cele noi care vor fi lansate, fără îndoială, în viitor, pot deveni utile pentru realizarea câtorva dintre obiectivele SMR a UE.

#### 4. Ce obiective ar trebui stabilite?

4.1 Principalul obiectiv îl constituie încurajarea definirii unei MRM pe mai multe niveluri, însoțită de o SMR, în cadrul căreia vor fi puse în aplicare acțiuni prin intermediul unor planuri de acțiune bazate pe „regula celor trei da”: mai multă finanțare complementară, o mai strânsă coordonare instituțională și mai multe proiecte noi.

<sup>(11)</sup> Marsilia, 27 noiembrie 2009, Seminarul CRMP pe tema „Scoaterea Europei din criză: propunerile inițiale din partea regiunilor privind viitorul bugetului și al politicilor UE”. În prima rezoluție (CdR 199/2010), Comitetul Regiunilor propune sprijinirea fermă a propunerii lansate în Parlamentul European, de înființare a unui „Pact teritorial al autorităților locale și regionale privind Strategia Europa 2020”.

<sup>(12)</sup> Scenarii pentru Mediterana – Forumul Economic Mondial, 2011.

4.2 Regiunile mediteraneene necesită un angajament comun de colaborare la strategie la toate nivelurile de acțiune, astfel încât să se poată valorifica obiectivele Strategiei Europa 2020, promovându-se integrarea dintre politicile și fondurile UE (cooperarea teritorială). SMR ar trebui implementată pentru a putea fi sprijinite regiunile și teritoriile în efortul de a face față provocărilor care nu pot fi rezolvate numai prin mijloace naționale.

4.3 CESE este de părere că dezvoltarea unei SMR pentru Mediterana ar trebui să se bazeze pe trei piloni de creștere:

— creștere inteligentă (cu un accent special pe creșterea albastră)

*Stimularea unei economii bazate pe cunoaștere care să sprijine inovarea și noile tehnologii;*

— Creștere durabilă

*Promovarea unei economii mai durabile, mai ecologice și mai competitive;*

— Creștere favorabilă incluziunii

*Promovarea unei economii cu un accent ferm pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei pentru a sprijini coeziunea socială și teritorială.*

4.3.1 *Creșterea inteligentă* va fi sprijinită prin luarea în considerare a conceptului de *creștere albastră*. La 13 septembrie 2012, Comisia Europeană a publicat o Comunicare privind creșterea albastră, în care evidențiază cinci „lanțuri valorice” care dețin potențialul de a genera creștere durabilă și locuri de muncă în economia albastră. Acestea sunt: energia albastră, acvacultura, turismul maritim, de coastă și de croazieră, resursele minerale marine și biotehnologia albastră <sup>(13)</sup>.

4.3.1.1 *Creșterea albastră* reflectă alegerile făcute de regiunile maritime pentru a-și spori competitivitatea și creșterea economică făcând uz de poziția și specificul lor geografic, și anume activitățile marine și maritime – pe scurt, concentrându-se pe ce pot face cel mai bine.

4.3.1.2 Provocarea de „creștere inteligentă” pentru regiunile de coastă ale MRM a UE este una dublă:

— cea a creării unei activități economice suficiente care să contribuie, în cele din urmă, la scoaterea Europei din crizele actuale de la nivel economic și social;

— cea a realizării investițiilor necesare în infrastructura esențială, în special în porturi, aeroporturi, căi ferate, platforme de transport și alte facilități, care vor asigura faptul că MRM a UE va fi în stare să participe pe deplin din momentul în care începe redresarea.

4.3.1.3 Utilizarea durabilă a resurselor mediteraneene oferă ocazia de a crea bogăție și locuri de muncă. Ar trebui dezvoltată cercetarea în domeniul sistemelor și tehnologiilor avansate de protecție a mediului, pentru a sprijini activitățile mediteraneene tradiționale, aflate în declin, furnizând astfel noi oportunități.

4.3.1.4 Aceste provocări necesită implicarea comunității științifice, tehnologice și economice, alături de partenerii sociali. Ar trebui să nu se piardă din vedere sprijinirea activităților în domenii precum infrastructura, industria, formarea, politicile de investiții în cercetare și dezvoltare, cooperarea între universități și crearea de clustere.

4.3.1.5 Sectorul nautic este extrem de puternic și participă la strategiile de dezvoltare. Turismul nautic generează activitate economică și ocupare a forței de muncă și, de asemenea, contribuie la dezvoltarea identității euromediteraneene.

4.3.2 Principalele puncte de interes ale *creșterii durabile* și ale sectoarelor implicate sunt toate interconectate în multe feluri. Realizarea durabilității și punerea în practică a unor politici mai ecologice, împreună cu tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon în toate sectoarele contribuie la realizarea obiectivelor în materie de schimbări climatice și de adaptare la acestea. Resursele trebuie utilizate în mod eficient, sinergiile trebuie consolidate, trebuie identificate și descurajate pierderile și duplicările eforturilor. Infrastructurile-cheie, inclusiv cele de transport pe uscat și pe mare, cele de transmitere a energiei și rețelele IT trebuie aduse la zi în mod constant pentru a se asigura faptul că nu apar strângulări problematice.

<sup>(13)</sup> Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Creșterea albastră”: oportunități pentru o creștere sustenabilă în domeniul marin și maritim, COM(2012) 494 final, Bruxelles, 13 septembrie 2012.

4.3.2.1 Durabilitatea zonelor de coastă și a spațiului marin sunt intercorelate și ambele sunt susceptibile la presiuni din partea activităților umane, care includ poluarea terestră care se scurge în final în Mediterana și emisiile de CO<sub>2</sub> ale navelor<sup>(14)</sup>. O gestionare integrată a zonelor de coastă nu ar trebui să se limiteze numai la activitatea economică și la poluarea din zona de coastă. Trebuie create toate stimulentele posibile pentru a încuraja sectorul maritim și navele care navighează în Marea Mediterană să treacă la cele mai moderne forme de tehnologii ecologice.

4.3.2.2 Uniunea Europeană și opt dintre statele sale membre sunt semnatară ale Convenției de la Barcelona din 1975 pentru protecția Mării Mediterane împotriva poluării și ale protocoalelor acesteia, încheiate sub auspiciile UNEP. Prin intermediul unui act al Consiliului aprobat la sfârșitul lui 2012, UE a devenit semnatară a Protocolului privind protecția Mării Mediterane împotriva poluării care rezultă din explorarea și exploatarea platoului continental, a fundului mării și a subsolului acesteia („Protocolul *offshore*”) la Convenția privind protejarea mediului marin și a zonei de coastă a Mării Mediterane. Regiunile mediteraneene ale UE au mult de câștigat de pe urma acestei convenții și ar trebui să-i acorde multă atenție, inclusiv în contextul obiectivului lor de a realiza o „creștere albastră”.

4.3.2.3 Potențialul energiei din surse regenerabile din zona mediteraneeană reprezintă o enormă sursă de energie curată care încă nu este exploatată. În conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020, ar trebui incluse în SMR a UE măsuri de adaptare la schimbările climatice și de prevenire a acestora.

4.3.2.4 SMR a UE are nevoie de acțiuni care să vizeze transporturile durabile, pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon. Transportul rutier ar trebui transferat către transport maritim<sup>(15)</sup>. Pe de altă parte, transporturile maritime trebuie să-și continue evoluția către utilizarea unor combustibili mai curați. Trebuie să se includă siguranța maritimă, precum și cooperarea pentru prevenire și răspuns în situații de catastrofe.

4.3.3 SMR a UE ar trebui să cuprindă o dimensiune socială solidă pentru sprijinirea unei *creșteri favorabile incluziunii* în RCM ale UE. Dezvoltarea economică și crearea de noi locuri de muncă ar trebui să faciliteze îmbunătățirea calității vieții locuitorilor acestor regiuni. Autoritățile regionale ar trebui să promoveze dialogul social și participarea partenerilor sociali și a societății civile. Dintr-o perspectivă integrată a coeziunii teritoriale, este necesar să se țină seama de situația în materie de „incluziune” a orașelor și a zonelor metropolitane, a localităților rurale, a micilor localități de pe litoral și a insulelor. Accesibilitatea infrastructurii, a tehnologiilor și a serviciilor pentru persoanele cu handicap ar trebui să fie corelată cu dezvoltarea durabilă, ca reprezentând condiții prealabile ale creșterii favorabile incluziunii.

4.3.3.1 Trebuie dezvoltate tehnologiile informatice, mai ales în zonele periferice, printr-o mai bună conectivitate, în scopul sprijinirii coeziunii teritoriale și sociale în general în regiunile mediteraneene, printr-o abordare transversală a diverselor teme. Ar trebui stimulată dezvoltarea TIC.

4.3.3.2 De asemenea, este important să subliniem necesitatea dezvoltării în continuare a aeroporturilor și a serviciilor aeriene în MRM pentru consolidarea integrării economice regionale. Serviciile aeriene și infrastructura pentru transport aerian dețin încă un mare potențial nevalorificat și necesită mai multe investiții.

4.3.3.3 Instituțiile de învățământ și formare au un rol-cheie în susținerea *creșterii favorabile incluziunii* în zona mediteraneeană. Trebuie identificate obiective educaționale comune pentru întreaga MRM a UE.

4.3.3.4 CESE consideră că ar trebui consolidat dialogul dintre partenerii sociali și civili și instituțiile de învățământ și formare. Formarea în domeniul maritim și nautic, precum și sporirea colaborării dintre universități și centrele de formare trebuie să fie tratate în mod prioritar.

4.3.3.5 Șomerii din RCM ale UE trebuie să fie și ei ascultați în cursul procesului de elaborare a unei viitoare strategii care încearcă să le ofere oportunități de reinserție pe piața forței de muncă. De asemenea, este vital să se depună eforturi concrete pentru atragerea liderilor grupurilor sociale „excluse”, precum comunitățile de migranți, persoanele cu handicap sau organizațiile femeilor. CESE sprijină pe deplin politicile UE menite să prevină orice discriminare bazată pe origine rasială sau etnică, pe handicap, vârstă, orientare sexuală sau gen.

<sup>(14)</sup> COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

<sup>(15)</sup> Idem.

4.3.3.6 Având în vedere perspectivele de îmbătrânire demografică din Europa, ar trebui inclusă o acțiune specifică în RCM ale UE pentru sprijinirea îmbătrânirii sănătoase și active. Regiunile mediteraneene ar trebui totodată să lanseze un plan viabil pe termen lung de imigrație controlată și de folosire a lucrătorilor sezonieri pentru a umple golul lăsat în urmă de populația tot mai în vârstă și pentru a soluționa raportul de dependență în creștere. CESE se declară în favoarea unor eforturi mai susținute ale UE de a ajuta regiunile mediteraneene să facă față provocării migrației și a integrării migranților în societate.

4.3.3.7 CESE consideră că este esențial ca SMRM a UE să fie elaborată ținându-se seama de prioritățile europene vizând îmbunătățirea incluziunii sociale, sporirea bunăstării și respectul deplin pentru drepturile persoanelor cu handicap, precum și să se promoveze egalitatea de gen în regiunea mediteraneeană. Ca atare, este esențial să se asigure autonomia individuală, demnitatea și libertatea persoanelor cu handicap și să se consolideze rolul femeilor pe piața forței de muncă, în societate și în pozițiile de decizie din zona mediteraneeană.

## 5. Ce beneficii pot fi așteptate?

5.1 Punerea în aplicare a unei SMR mediteraneene oferă multe oportunități, în principal prin furnizarea unui cadru de referință relevant pentru politica de coeziune și prin încurajarea cooperării intersectoriale într-un domeniu comun de muncă în servicii. Acest cadru poate ghida investițiile către o mai mare complementaritate și poate influența prioritățile specifice ale fiecărui plan de dezvoltare regională pentru o macroregiune europeană, asigurând o viziune de ansamblu și sinergii efective în contextul unei abordări integrate.

5.2 O SMR a UE ar asigura o mai mare implicare și o mai bună cooperare între diversele mecanisme de intervenție ale UE, depășind creditele alocate politicii de coeziune, punând în comun resursele regiunilor și ale statelor membre prin guvernare pe mai multe niveluri. Acest lucru reprezintă pentru fiecare parte interesată de la nivel local o strategie din care nu este decât de câștigat.

5.3 Beneficiile SMR mediteraneene derivă, în mare măsură, din abordarea ei extrem de cuprinzătoare și integratoare a mai multor niveluri, care are capacitatea de a promova sinergii între politicile și programele UE, precum și complementarități în materie de finanțare.

5.4 Implementarea SMR mediteraneene va stimula realizarea unor activități strategice în zonele de coastă și insulare, sporind totodată cooperarea dintre administrațiile mediteraneene, regiuni, orașe, porturi și, acolo unde se dovedește necesar, dintre autoritățile naționale.

5.5 Vor avea loc activități legate de politica maritimă integrată și de *creșterea albastră*, subliniindu-se interdependențele și sinergiile care există între activități aparent fără legătură cu sectorul maritim.

5.6 Acțiunile propuse vor viza cei trei piloni de creștere identificați anterior. La alegerea acțiunilor propuse, trebuie ca ele să îndeplinească următoarele criterii:

- să aibă un impact asupra macroregiunii și să aducă beneficii concrete cetățenilor MRM a UE într-un cadru temporal rezonabil;
- să fie coerente cu principiul dezvoltării durabile și să vizeze, astfel, crearea unei creșteri economice simultan cu minimizarea efectelor negative asupra mediului;
- să poată fi executate pe termen scurt până la mediu (maximum 7 ani);
- să dețină potențialul de a atrage finanțare din sectorul privat care să completeze finanțarea publică (din fonduri UE și guvernamentale).

## 6. Motoarele schimbării

6.1 CESE consideră că provocările la adresa dezvoltării sociale și economice în zona mediteraneeană necesită eforturi comune pentru a le înfrunța și a utiliza potențialul teritorial. CESE identifică cinci *motoare ale schimbării* care pot contribui la implementarea cu succes a politicilor europene de coeziune în perioada 2014-2020 în RCM ale UE.

#### 6.1.1 *Promovarea unei dezvoltări policentrice, echilibrate și durabile*

Dezvoltarea teritorială echilibrată este strategică pentru sprijinirea coeziunii sociale și economice în RCM ale UE. RCM ale UE trebuie să coopereze la crearea unor rețele inovatoare, pentru a reduce polarizarea teritorială a performanței economice, disparitățile regionale și pentru a direcționa prosperitatea economică spre dezvoltarea durabilă a zonei mediteraneene.

#### 6.1.2 *Sprijinirea cooperării teritoriale în RCM ale UE*

Cooperarea teritorială reprezintă un factor important în consolidarea competitivității zonei mediteraneene și, în același timp, în ceea ce privește reducerea la minimum a fragmentării economice, sociale și ecologice. Este importantă consolidarea coordonării dintre autoritățile care gestionează programe transfrontaliere și transnaționale, integrându-se prioritățile identificate cu strategiile de la nivel național, regional și local pentru sprijinirea dezvoltării unor intervenții coerente cu Strategia Europa 2020 și cu politica de coeziune pe perioada 2014-2020.

#### 6.1.3 *Asigurarea competitivității globale a RCM ale UE pe baza unor economii locale puternice*

Competitivitatea globală și coeziunea în cadrul RCM ale UE pot fi realizate încurajându-i pe oameni să studieze, să se formeze și să-și aducă la zi competențele, valorificând inovațiile determinate de piață pentru a crea noi produse/servicii care generează creștere și locuri de muncă și asistând totodată comunitățile locale în efortul de a face față la provocările sociale. Intensificarea utilizării tehnologiilor informației și comunicării și crearea unei piețe unice digitale bazate pe internet rapid și ultrarapid și pe aplicații interoperabile este de o importanță strategică pentru dezvoltarea unor economii locale puternice.

#### 6.1.4 *Îmbunătățirea conexiunilor teritoriale pentru indivizi, comunități și întreprinderi*

Accesul la prețuri rezonabile la serviciile de interes general precum informațiile, cunoașterea și mobilitatea, precum și la soluții eficiente de transport intermodal și la sisteme de producție cu respect față de mediul înconjurător constituie priorități esențiale pentru coeziunea din zona mediteraneeană. Consolidarea relațiilor dintre principalele centre ale RCM și nodurile de transport intercontinental prin dezvoltarea autostrăzilor maritime, consolidarea rețelilor de transport transeuropene (TEN-T) și dezvoltarea unor rețele secundare la nivel regional și local pentru depășirea unor obstacole teritoriale precum cele cu care se confruntă insulele din Marea Mediterană sunt de o importanță strategică pentru consolidarea competitivității și a coeziunii în bazinul mediteranean.

#### 6.1.5 *Gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice și culturale*

Protecția și valorificarea patrimoniului cultural și natural reprezintă o condiție importantă pentru dezvoltarea RCM ale UE. Este important să fie sprijinită integrarea deplină a ariilor protejate cu comunitățile și economiile locale. Valoarea ridicată a peisajelor mediteraneene ar trebui dezvoltată calitativ, iar zonelor bogate în resurse naturale și culturale trebuie să li se atribuie valoarea pe care o merită pentru a putea utiliza aceste avantaje în cel mai bun mod. Este importantă, de aceea, consolidarea identității regionale și locale, sensibilizând și responsabilizând în mai mare măsură comunitățile mediteraneene în ceea ce privește mediul, peisajele, cultura și alte valori unice de care dispun.

Bruxelles, 10 decembrie 2013

Președintele  
Comitetului Economic și Social European  
Henri MALOSSE

---